

ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ВАРІАНТІВ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ (ФОНДІВ)

Н.М. Ткаченко, д.е.н., В.В. Квачан, здобувач,
Національного університету харчових технологій.

Анотація. Досліджено питання обліку основних засобів у бухгалтерському і основних фондів у податковому обліку у програмних продуктах „1С:Підприємство 7.7, Бухгалтерія для України” і „1С:Підприємство 7.7, Комплексний облік”. Запропоновані варіанти програмного забезпечення бухгалтерського та податкового обліку основних засобів (фондів).

Annotation. Points of major means in business accounting and major in tax accounting are investigated software "1С : Enterprise 7.7 for Ukraine and "1С:Integrated accounting". Variants of business accounting and tax accounting software of major facilities (funds) are offered.

Ключові слова: облік, основні засоби, основні фонди, бухгалтерський облік, податковий облік, підприємство, програмне забезпечення.

Key words: accounting, major means, major funds, business accounting, tax accounting, enterprise, software.

Вступ. Одним із головних компонентів виробничої діяльності кожного підприємства, незалежно від виду діяльності, є основні засоби.

У кожному програмному продукті виділено окрему дільницю, яка дозволяє вести облік основних засобів як у бухгалтерському обліку, так і облік основних фондів у „податковому обліку”.

У 1С:Підприємство 7.7 „Бухгалтерія для України” існує окремий довідник „Необоротні активи” та „Інвентаризація”. Окремий журнал „Необоротні активи та МШП”, де фіксуються наступні документи:

введення в експлуатацію (Акт введення в експлуатацію необоротних активів або МШП);

модернізація необоротних активів (Модернізація необоротних активів);
ліквідація необоротних активів(Ліквідація (продаж) необоротних активів);

нарахування зносу (Нарахування зносу основних засобів та НМА).

У 1С: Підприємство 7.7 „Комплексний облік для України”, приймають участь такі довідники: „Необоротні активи”, „Інвестиції”, журнал „Необоротні активи” , де присутні наступні документи:

ввод в експл. (Акт вводу в експлуатацію необоротних активів);

ликвид. необ. акт (Ліквідація (продаж)необоротних активів);

модерн. необ. акт (Модернізація необоротних активів);

начисл. износа (Начисление износа ОС и НМА).

У програмі „1С: Підприємство 7.7 „Торгівля і склад для України” та в „1С: Підприємство 7.7 „Зарплата і кадри для України” облік основних засобів не ведеться, тому що ці програмні продукти спеціалізовані чітко за вказаною тематикою.

З погляду авторів, що ж необхідно і як потрібно вносити інформацію до програми 1С: Підприємство 7.7 у довідники для подальшої роботи?

Відомо, що основні фонди і основні засоби відрізняються по своїй суті, як податковий облік основних фондів від бухгалтерського обліку основних засобів.

Податкове законодавство, а саме підпункт 8.2.1 статті 8 Закону України „Про оподаткування прибутку підприємств” у редакції від 22.05.1997р. №283/97-ВР з подальшими змінами і доповненнями Законом України від 24.12.2002р. № 349-IV під терміном „основні фонди” слід розуміти матеріальні цінності, що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку протягом періоду, який перевищує 365 календарних днів із дати введення в експлуатацію таких матеріальних цінностей, та вартість яких поступово зменшується, у зв'язку з фізичним або моральним зносом.

Постановка проблеми. У нормативних документах, що регулюють бухгалтерський облік, термін „основні фонди” як такий відсутній, є визначення „основні засоби”. Останнє, на перший погляд (як за суттю, так і за змістом), практично аналогічне визначенню „основні фонди” податкового обліку. Хоча і цей перший погляд є помилковим.

Так, П(С)БО 7 „Основні засоби”, затверджене наказом Мінфіну України від 27.04.2000р. № 92 визначає, що "основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) вартість яких повинна бути не менше 1000,0 грн. і яка поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом", згідно зі змінами Закону України „Про оподаткування прибутку підприємств” у редакції від 01.07.04р. № 1957-IV. Таким чином, якщо вартість менше 1000,00 грн., за які аванс перерахували до набрання чинного законодавства, але одержали основні засоби і потім розраховалися, то вести податковий облік основних фондів потрібно за старим законодавством.

У податковому обліку відповідно до Закону України № 349 –IV від 24.12.2002р. основні фонди поділяються на чотири групи:

Група1 – будівлі, споруди, їх структурні компоненти та передавальні пристрої, в тому числі жилі будинки та їх частини (квартири і місця загального користування, вартість капітального поліпшення землі;

Група2 – автомобільний транспорт та вузли (запасні частини) до нього, меблі, побутові електронні оптичні, електронно-механічні прилади та інструменти, інше конторське (офісне) обладнання, устаткування та приладдя до них;

Група3 – будь-які інші основні фонди, не включені до груп 1,2 і 4.

Група 4 – електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, їх програмне забезпечення, пов'язані з ним засоби зчитування або друку інформації, інші інформаційні системи, телефони (у тому числі стільникові, мікрофони і рації, вартість яких перевищує вартість малоцінних товарів (предметів).

Облік основних фондів групи 1 ведеться по групі в цілому і по кожному об'єкту окремо, а групи 2,3 і 4 – тільки по групі .

У податковому обліку основні фонди виробничого і невиробничого призначення обліковуються окремо.

Для правильного розподілу об'єктів основних фондів у податковому обліку потрібно керуватися Державним Класифікатором України – Класифікація основних фондів (КОФ) ДК 013-97, затвердженим Наказом Держкомітету України по стандартизації, метрології та сертифікації від 19.08.1997р. № 507. (дата запровадження 01.01.1998р.) Але цей класифікатор був розроблений до внесення змін до Закону України „Про оподаткування прибутку підприємств” № 349-IV від 24.12.2002р, котрим поділ на групи було розширено та добавлена група 4 основних фондів. Тому, користуючись Класифікатором необхідно виділяти об'єкти основних фондів групи 4, які до 01.01.2003р. відносились до групи 2.

Відмітимо, що порядок розподілу основних фондів за групами для цілей податкового обліку далекий від однорідності та однотипності за технічними та експлуатаційними характеристиками, використовуваних до об'єднання основних засобів в окрему групу у бухгалтерському обліку.

У податковому обліку об'єкти основних фондів обліковуються за балансовою вартістю, яка визначається на початок кожного розрахункового кварталу.

Згідно з п. 7 Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджених наказом МФУ від 30.09.2004 р. № 561, підприємство може розширяти класифікацію, поділяючи основні засоби на

власні, орендовані та ті, що знаходяться в експлуатації, запасі, оренді, ремонті, на модернізації, реконструкції, добудові, частковій ліквідації.

У бухгалтерському обліку основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Первісна вартість основних засобів формується в залежності від умов їх придбання (одержання).

Для обліку необоротних активів створюємо 3 папки:

1. „Основні засоби” – для ведення обліку на рахунку № 10 „Основні засоби”, субрахунках (№ 101 - 109)

2. „Інші необоротні активи” для ведення обліку на рахунку № 11 „Інші необоротні активи”, субрахунках (№ 111-117)

3. „Нематеріальні активи” для ведення обліку на рахунку № 12 „Нематеріальні активи”, субрахунках (№ 121-125, 127)

У довіднику „Інвестиції” створюємо 3 папки:

1. „Капітальні інвестиції основних засобів” для ведення обліку на рахунку № 15 „Капітальні інвестиції”, субрахунку № 152 „Придбання (виготовлення) основних засобів”;

2. „Капітальні інвестиції інших необоротних активів” для ведення обліку на рахунку № 15 „Капітальні інвестиції”, субрахунку 153 „Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів”;

3. „Капітальні інвестиції” для ведення обліку на рахунку 15 „Капітальні інвестиції”, субрахунку 154 „Придбання (створення) нематеріальних активів”.

У довіднику „Інвестиції” ми вносимо елементи, але попередньо заводимо у потрібну папку в залежності від того, до якої групи відносяться інвестиції та до якого субрахунку.

При створенні остаточного елемента у довіднику „Необоротні активи” уводимо інформацію у вкладку „Основні” та дані для розрахунку амортизації у бухгалтерському та податковому обліку, та у вкладку „Додатково”.

У вкладці „Основні” відображено: скорочена назва; повна назва; вид необоротних активів:

1. „Основні засоби” для їх обліку на рах. № 10 з відповідними субрахунками;

2. „Інші необоротні матеріальні активи” для їх обліку на рах. № 11;

3. „Нематеріальні активи” для їх обліку на рах. № 12 з відповідними субрахунками;

4. „Інші необоротні активи” для їх ведення на рах. № 18 „Інші необоротні активи”: інвентарний номер; первісна вартість, без ПДВ; шифр; дата введення в експлуатацію.

Дату ставимо у тому випадку, коли були перенесені залишки до програми, амортизація на об’єкти уже нараховувалась як у бухгалтерському, так і в податковому обліку.

У вкладці „Додатково” фіксуємо амортизацію як за бухгалтерським, так і за податковим обліком.

Якщо нарахування амортизації має бути за податковим обліком, то ставимо галочку у позиції „Нараховувати у податковому обліку”, за вибором: Група 1; Група 2; Група 3; Група 4.

Бухгалтерський облік нарахування амортизації здійснюється на основі опції „Нарахування зносу”. Вибираємо потрібний рахунок витрат.

Якщо підприємство користується рахунками класу 9 „Витрати діяльності” обумовлені у наказі про облікову політику підприємства і у програмі „1С:Підприємство 7.7” у константах, то в позиції „Використовувати рахунки витрат” при занесенні інформації про нарахування амортизації за бухгалтерським обліком виділяються наступні рахунки №91 „Загальновиробничі витрати”; № 92 „Адміністративні витрати”; №93 „Витрати на збут”.

Якщо підприємство використовує рахунки класу 8 згідно облікової політики підприємства, то у програмі „1С: Підприємство 7.7” константах також це вказуємо у позиції „Використовувати рахунки витрат” і вибираємо субрахунки рахунку № 83 „Амортизація” №831 „Амортизація основних

засобів”; № 832 „Амортизація інших необоротних матеріальних активів”; №833 „Амортизація нематеріальних активів”;

Нарахування амортизації здійснюється на протязі терміну їх корисного використання. Розрахунок амортизації здійснюється щомісяця.

За бухгалтерським обліком амортизація нараховується від первісної вартості необоротних активів або переоціненої вартості, зменшеної на ліквідаційну вартість.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 „Основні засоби” амортизація основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) нараховується із застосуванням таких методів: прямолінійного (прямолінійного списування); зменшення залишкової вартості (зменшення залишку); прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного (суми чисел років); виробничого (метод сум одиниць продукції);

Крім перерахованих методів підприємство може застосовувати норми і методи нарахування амортизації основних засобів, передбаченні податковим законодавством.

У програмних продуктах, наприклад "1С:Підприємство 7.7 Бухгалтерія для України" або "1С:Підприємство 7.7 Комплексний облік" облік ведеться в залежності від вибраного бухгалтерського рахунку № :

10 „Основні засоби”;

11 „Інші необоротні матеріальні активи”;

12 „Нематеріальні активи”.

Відповідно надаються свої списки.

1. Якщо у вкладці „Основні” у позиції „Вид необоротних активів” вибираємо рахунок № 10 „Основні засоби” з наступним використанням відповідного субрахунка, то програма надає всі варіанти методів розрахунку зносу (амортизації): Прямолінійний метод; Зменшення залишків; Прискорення зменшення залишків; Кумулятивний; Виробничий (сума одиниць); Податковий метод.

2. Якщо у вкладці „Основні” у позиції „Вид необоротних активів”, вибираємо „Інші необоротні матеріальні активи” і рахунок обліку № 11, субрахунок № 117 „Інші необоротні матеріальні активи”, то програма представляє два варіанти нарахування амортизації: Прямолінійний метод; Виробничий

3. Якщо у вкладці „Основні” у позиції „Вид необоротних активів”, то вибираємо „Інші необоротні матеріальні активи” і рахунок № 11 „Інші необоротні матеріальні активи”, субрахунок № 112 „Малоцінні необоротні матеріальні активи”, термін експлуатації яких менше одного року, то програма представить чотири варіанти нарахування амортизації: Прямолінійний метод; 50% - 50%; 100%; Виробничий метод.

У зв'язку із змінами норм амортизації у податковому обліку 1, 2 і 3 груп з 01.01.2004 р. у програмі „1С: Підприємство” нарахування амортизації здійснюється за допомогою команди „Історія значення”. Виділяється об'єкт і використовуючи цю команду, переходимо до довідника „Податки і відрахування” де і вибираємо папку під назвою „03, НМП, МШП” з наступним вибором:

Група 1, норма амортизації (0,0125)

Група 2, норма амортизації (0,0615)

Група 3, норма амортизації (0,0375)

Група 4, норма амортизації (0,15)

3 01.01.04., група 1, амортизація (0,02)

3 01.01.04., група 2, амортизація (0,1000)

3 01.01.04., група 3, амортизація (0,0600)

Після заповнення довідників, нормативно-довідникової інформації можна створювати документи, які є вхідною - вихідною інформацією.

У програмних продуктах по різному вирішується питання про модернізацію, ремонт у бухгалтерському і податковому обліку.

У програмі „1С: Бухгалтерський облік для України” є спеціальний документ „Модернізація основних засобів”, що знаходяться у журналі

„Необоротні активи і МШП”. У шапці документа потрібно відобразити, що модернізувати, а у таблиці – чим модернізувати.

На основі такого документу програма може робити такі проведення:

<u>Дебет</u>	<u>Кредит</u>	<u>Сума</u> (умовна)
152	205	200,00
152	92	150,00
104	152	350,00

Висновки і шляхи вирішення проблеми. Незважаючи на недоліки програмного продукту його використання спрощує роботу бухгалтера. Програмні продукти „1С:Підприємство 7.7, Бухгалтерський облік для України” і „1С:Підприємство 7.7, Комплексний облік” містять документи для ведення обліку як бухгалтерського основних засобів так і податкового обліку основних фондів, але документи не всі мають стандартну, нормативну форму.

1. Після модернізації витрати які використані не вірно розподіляються на залишкову вартість основних засобів, не враховуючи використаний час експлуатації. Це призводить до того що необхідно контролювати процес модернізації, амортизації у бухгалтерському і податковому обліку.

2. При використанні програмного продукту "1С:Підприємство 7.7, Комплексний облік" неможливо відобразити чим модернізується об'єкт.

3. Обмежене коло вибору варіантів амортизації при використанні основних засобів субрахунку № 117 "Інші необоротні матеріальні активи".

4. Усі приведені недоліки необхідно врахувати при установці програмного продукту підприємствам, незважаючи від виду діяльності, і виду галузі в якому працює підприємство.

Список використаних літературних джерел.

1. Закон України „Про оподаткування прибутку підприємства” № 283/97-ВР від 25.05.1997 р. зі змінами внесеними Законами України № 394-IV від 24.12.2002 р., № 1957-IV від 01.07.2004р.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 „Основні засоби”. Затверджено наказом Міністерства Фінансів України № 92 від 27.04.2000р. Зареєстровано в Міністерстві Юстиції України 18 травня 2000р. за № 288/4509.

3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30.11.1999р. (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства фінансів України № 1012 від 09.12.2002р., № 591 від 24.09.2004р.)

4. Програмні продукти:

"1С: Підприємство 7.7" Бухгалтерія для України"

"1С: Підприємство 7.7" Комплексний облік для України"

"1С: Підприємство 7.7" Торгівля і склад для України"

"1С: Підприємство 7.7" Зарплата і кадри для України".